

FODOR KARINA

Régészet
BA, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dévai Kata
tudományos munkatárs, ELTE BTK

A PANNONIAI ÜVEGGYÖNGYÖK KLASSZIFIKÁCIÓS LEHETŐSÉGEINEK BEMUTATÁSA BUDAPEST ÉSZAK- NYUGATI TÉRSÉGÉNEK MIKROREGIONÁLIS KUTATÁSÁN KERESZTÜL

Kulcsszavak: üveg; üvegyöngy; tipológia; módszertan; Pannonia

Az üvegyöngyök kutatása a nemzetközi és a hazai régészetben is egyaránt egy hiányos kutatási területnek számít, melyben rengeteg a feldolgozatlan, vizsgálatlan leletanyag. A terminológia rendszertelen, nincs egységes tipológia, sem egy olyan kidolgozott módszertan mely alkalmazható a teljes leletanyagon és a legkisebb hibalehetőséggel működik. Az évek során a regionális kutatásokat, valamint a divatos-különleges típusú gyöngyöket helyezték előtérbe és nem készültek egységes, teljes provinciát és periódust átfedő tanulmányok. A meglévő kutatások eredményei és az elkészült részleges tipológiák, alapvetően jók, tökéletesen alapul vehetőek, de önmagukban, csak az adott vizsgált leletanyagon értelmezhetőek.

A pannoniai leletanyag legátfogóbb vizsgálata Lányi Verához kapcsolódik, aki az 1972-es temetőelemzése során foglalkozott a római kori üvegyöngyökkel. Az általa végzett elemzések nem térnek ki részletesen az egyes típusokra, azok gyártására és előfordulására. Emellett nem alkalmazhatóak a teljes pannoniai anyagon. A Római Birodalomban és Pannonia területén is az üveg volt a legelterjedtebb anyag a gyönggyártásban, mely a könnyű előállítása és formázása miatt vált népszerűvé. Így munkám során elsődlegesen az üvegyöngyökkel foglalkozom.

Dolgozatomban alapkutatást végeztem, mely során a felmerülő problémák megfogalmazása mellett, összefoglalóan ismertetem az üvegyöngy gyártás folyamatát, egységesíttem a terminológiát. Emellett a meglévő tipológiák, valamint más korszakok módszertana alapján, egy olyan egységesített metódust mutatok be, mely a legkisebb hibalehetőséggel működik, bővíthető és a teljes leletanyagon értelmezhető. Az általam átdolgozott módszertant a Budapest – Észak-Nyugati térségén végzett mikroregionális kutatáson keresztül alkalmazom. A temetőpublikációk és a személyes adatgyűjtés során kapott adatok alapján adatbázist készítettem, melyben összesen 629 db gyöngyöt – melyekből 566 db üveg – dolgoztam fel és összegeztem a megfogalmazott módszertan alapján. Amellett, hogy statisztikai elemzést végeztem, a temetők közti párhuzamos esetekkel részletesen foglalkoztam. A vizsgált és dokumentált gyöngyök alapján 10 fő formából és 26 altípusból álló tipológiát készítettem, mely a regionális kutatásom jövőbeli bővítése során, további elemekkel fog kiegészülni.